



LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2009. gada 7. oktobrī

lietā Nr. 2009-05-01

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneši Kaspars Balodis, Aija Branta, Juris Jelāgins, Kristīne Krūma un Viktors Skudra,

pēc Mārtiņa Ēča (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) konstitucionālās sūdzības,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, 19.² un 28.¹ pantu,

rakstveida procesā 2009. gada 15. septembrī tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par Latvijas Sodu izpildes kodeksa 50.⁴ panta astotās daļas 4. punkta vārdu „divas” un „mēnesī” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam”.

Konstatējošā daļa

1. Latvijas PSR Labošanas darbu kodekss tika pieņemts 1970. gada 23. decembrī un stājās spēkā 1971. gada 1. aprīlī. 1991. gada 29. augustā tika pieņemts un vienlaikus stājās spēkā Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmums „Par Latvijas PSR likumdošanas aktu piemērošanu Latvijā”. Šis lēmums noteica, ka Latvijas PSR Labošanas darbu kodekss uzskatāms par Latvijas Labošanas darbu kodeksu līdz jauna kodeksa izstrādāšanai. 1994. gada 30. decembrī stājās spēkā tā paša gada 15. decembrī pieņemtais likums

„Grozījumi Latvijas Labošanas darbu kodeksā”, ar kuru tika noteikts, ka kodeksa nosaukums ir Latvijas Sodū izpildes kodekss (turpmāk – Kodekss).

Ar minēto 1994. gada 15. decembra likumu Kodekss tika papildināts ar 50.⁴ pantu „Soda izpildes režīms slēgtajos cietumos”, un sākotnēji šajā pantā nebija regulētas notiesāto personu tiesības izmantot telefonsarunas.

Latvijas Republikas Saeima (turpmāk – Saeima) 1998. gada 14. oktobrī pieņēma likumu „Grozījumi Latvijas Sodū izpildes kodeksā”. Ar šo likumu citastarp Kodeksa 50.⁴ pants tika papildināts ar astoto daļu, kuras 4. punkts noteic, ka notiesātajiem, kuri sodū izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējā pakāpē, ir tiesības izmantot divas telefonsarunas mēnesī. Kodeksa 50.⁴ panta astotās daļas 4. punkts līdz šim nav grozīts.

2. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka Kodeksa 50.⁴ panta astotās daļas 4. punkta vārdi „divas” un „mēnesī” (turpmāk – apstrīdētās normas) esot pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96. pantā noteiktajām pamattiesībām. Viņš sodū izciešot slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējā pakāpē un līdz ar to esot tiesīgs izmantot divas telefonsarunas mēnesī. Šis telefonsarunu skaits esot nepietiekams, lai varētu uzturēt normālus kontaktus ar saviem tuviniekiem, paziņām un sabiedrību kopumā. Apstrīdētajās normās ietvertais ierobežojums liedzot operatīvi iegūt nepieciešamo informāciju, kas varētu tikt izmantota savu tiesību īstenošanai.

Pieteikuma iesniedzējs vairākkārt esot bijis spiests ārkārtas gadījumos pārkāpt likumu un lietot mobilo telefonu. Par mobilā telefona lietošanu esot sodīts disciplināri. Arī turpmāk nepieciešamības gadījumos viņš lietošot mobilo telefonu.

Pieteikumā norādīts, ka personas, kuras izcieš sodū ieslodzījuma vietās, saglabā savas pamattiesības un uz tām ir attiecināmas visas Satversmē noteiktās pamattiesības, ciktāl tās nav ierobežotas un ir savienojamas ar soda izciešanas mērķi un ieslodzījuma režīmu.

Vērtējot apstrīdēto normu leģitīmo mērķi, Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka pastāvot atšķirības starp tām personām, kuras vēl nav notiesātas, un tām personām, kuras jau ir notiesātas un izcieš sodu. Ierobežojumi, kas paredzēti izmeklēšanas interesēs, piemēram, cietušo aizsardzībai, esot nozīmīgi jebkurā demokrātiskā valstī un atzīstami par noteiktiem sabiedrības drošības labad. Tomēr pēc tam, kad persona jau notiesāta, vairs neesot nepieciešams aizsargāt izmeklēšanas intereses. Līdz ar to uz notiesātajiem attiecoties tikai likumā un tiesas spriedumā noteiktie ierobežojumi. Tomēr Pieteikuma iesniedzējs neapstrīdot tiesības uz telefonsarunām kā tādas, bet gan vēršoties pret telefonsarunu skaita nepietiekamību un tāpēc šajā gadījumā neesot nepieciešams īpašu uzmanību pievērst ierobežojuma leģitīmajam mērķim.

No Kodeksa izrietot, ka ir arī citi līdzekļi, ko var izmantot, lai sasniegtu soda mērķi, piemēram, soda izciešanas režīms, sabiedriski derīgs darbs, audzināšanas darbs, vispārīzglītojošā un profesionālā sagatavošana. Savukārt, vērtējot ierobežojuma atbilstību, esot jāņem vērā tas, ka no telefonsarunu skaita ierobežojuma līdz ar notiesāto personu ciešot tās tuvinieki, kuri arī esot sabiedrības daļa. Arī no Eiropas Padomes Ministru komitejas rekomendācijas Rec (2006) 2 par Eiropas Cietumu noteikumiem (turpmāk – Eiropas Cietumu noteikumi) 24.1. punkta esot secināms, ka ieslodzītajām personām ir tiesības, cik vien bieži tas iespējams, sazināties ar citām personām pa telefonu vai arī izmantot citus saziņas līdzekļus.

Pieteikuma iesniedzējs atzīst, ka pastāvot arī citi veidi, kā notiesātā persona var sazināties ar brīvībā esošajām personām, piemēram, sarakste vēstuļu formā. Vēstuļu skaits netiekot ierobežots, tomēr būtisks esot informācijas apmaiņas ātrums, un, ņemot vērā vēstuļu un telefonsarunu līdzīgo funkciju, neesot pamata telefonsarunu skaita ierobežojumam. Turklāt telefonsarunas, izņemot sarunas ar advokātu, notiekot brīvības atņemšanas vietas amatpersonas klātbūtnē un, ja ieslodzītā persona pārkāpj likuma noteikumus, minētajai amatpersonai esot tiesības telefonsarunu pārtraukt.

Ņemot vērā minēto, Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes 96. pantam.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – nepiekrīt Pieteikuma iesniedzēja argumentiem un lūdz Satversmes tiesu atzīt pieteikumu par nepamatotu un noraidīt.

No tā apstākļa, ka persona atrodas brīvības atņemšanas iestādē, izrietot šīs personas privātās dzīves ierobežojumi, kas attiecoties arī uz saziņu ar ģimenes locekļiem un citām personām. Ieslodzījuma vietā esošo notiesāto personu tiesības uz privāto dzīvi neesot un nevarot būt tādas pašas kā brīvībā esošajām personām.

Atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk – ECT) 2002. gada 29. janvāra spriedumu lietā *A.B. v. the Netherlands*, Saeima secina, ka tiesības uz privāto dzīvi nevar interpretēt tādējādi, ka būtu jāgarantē ieslodzīto tiesības uz telefonsarunām. Ja cietuma administrācija esot nodrošinājusi telefonsarunu iespējas, tad, ņemot vērā parastos un saprātīgos cietuma dzīves nosacījumus, tās varot pakļaut likumīgiem ierobežojumiem, piemēram, sakarā ar nepieciešamību nodrošināt attiecīgā aprīkojuma pieejamību visiem ieslodzītajiem un nepieciešamību novērst nekārtības vai noziegumus. Arī Eiropas Cietumu noteikumu 24.1. un 24.2. punkts paredzot, ka ieslodzītajiem atļauj satikties ar ģimenes locekļiem un citām personām, kā arī sazināties ar šīm personām tik bieži, cik vien tas iespējams, – sarakstoties, izmantojot telefonu vai citus saziņas veidus. Noteikumi vienlaikus paredzot arī ierobežošanas un kontroles iespējas.

Saeima vērš tiesas uzmanību uz to, ka apstrīdētajās normās ietvertais ierobežojums jāvērtē gan kontekstā ar citām saziņas iespējām, kas notiesātajām un ieslodzījuma vietās esošajām personām ir nodrošinātas, gan arī ar ieslodzījuma vietu iespējām nodrošināt telefonsarunas. Turklāt gadījumā, kad tiek saņemta informācija, ka notiesātajiem objektīvu iemeslu dēļ (piemēram, tuvnieka slimība vai citas problemātiskas situācijas ģimenē) nepieciešama

telefonsaruna ārpus noteiktā grafika vai arī papildus likumā noteiktajam, viņiem šāda iespēja tiek nodrošināta.

Jāņemot vērā arī ieslodzījuma vietu iespējas nodrošināt telefonsarunas. Pirmkārt, telefonsarunu biežumu un ilgumu ierobežojot nepieciešamība kontrolēt šo sarunu saturu. Otrkārt, ierobežots esot arī taksofonu skaits. Treškārt, esot jāgādā par ieslodzījuma vietas režīmu un telefona iekārtu saglabāšanu.

Tādējādi ierobežojumam esot legītīms mērķis, proti, sabiedrības drošība un citu personu tiesību aizsardzība. Lai šo mērķi sasniegtu, vajagot novērst iespēju, ka notiesātie var izdarīt cietuma režīma pārkāpumus, bēgt no ieslodzījuma vietas, izdarīt jaunus noziegumus un ietekmēt noziedzīgos nodarījumos cietušos. Turklāt vajagot respektēt un līdzsvarot visu notiesāto tiesības mēneša laikā izmantot kontrolētas telefonsarunas.

Atbildot uz Satversmes tiesas jautājumiem, Saeima norāda, ka apstrīdētās normas neparedz, cik daudz telefonsarunu var piešķirt ārkārtas gadījumos, tāpēc tas esot atkarīgs no attiecīgās ieslodzījuma vietas amatpersonu ieskatiem. Varot būt arī tāda situācija, ka brīvības atņemšanas iestādes amatpersonas tām piešķirto rīcības brīvību objektīvu iemeslu dēļ izmanto atšķirīgi. Tomēr nepareiza rīcības brīvības izmantošana nevarot būt par pamatu tam, lai apšaubītu apstrīdēto normu satversmību, jo par ieslodzījuma vietas amatpersonas rīcību varot iesniegt sūdzību un par rīcības brīvības vienvēidīgu izmantošanu atbildot iestādes vadītājs.

Apstrīdētās normas arī nenosakot telefonsarunas ilgumu, jo tas nebūtu lietderīgi. Šāda telefonsarunas ilguma noteikšana vēl jo vairāk ierobežotu notiesātās personas. Telefonsarunu ilgums esot atkarīgs no daudziem tādiem atšķirīgiem un objektīviem apstākļiem kā notiesāto skaits, taksofonu skaits, soda izciešanas režīms, iespējas nodrošināt notiesāto pavadīšanu līdz taksofonam un cietuma darbinieku pienākums kontrolēt telefonsarunu saturu.

Tāpat esot jāņem vērā tas, ka valsts neapmaksā notiesāto personu telefonsarunas un neuzstāda telefona aparātus – to darot komersants. Jo vairāk notiesātie izmantojot telefonsarunas, jo labāk attiecīgajam komersantam.

Ņemot vērā minēto, Saeima lūdz Satversmes tiesu atzīt apstrīdētās normas par atbilstošām Satversmes 96. pantam.

4. Pieaicinātā persona – Tieslietu ministrija – uzskata, ka apstrīdētās normas nav pretrunā ar Satversmes 96. pantu. Tieslietu ministrijas argumenti, ar kuriem tiek pamatots šāds viedoklis, ir līdzīgi Saeimas argumentiem.

Tieslietu ministrija papildus norāda, ka Satversmes 96. pants un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8. pants noteic notiesātajām ieslodzījuma vietās esošajām personām saziņas tiesības, kuras varot nodrošināt dažādos veidos. Apstrīdētajās normās ietverto ierobežojumu vajagot vērtēt kontekstā gan ar citām saziņas iespējām, kas nodrošinātas notiesātajām ieslodzījuma vietās esošajām personām, gan ar ieslodzījuma vietu iespējām nodrošināt telefonsarunas.

Tieslietu ministrija vērš Satversmes tiesas uzmanību arī uz to, ka ārkārtas gadījumos notiesātajiem tiek piešķirta nepieciešamā telefonsaruna ārpus noteiktā grafika vai arī papildus likumā noteiktajam.

Lielākajā daļā ieslodzījuma vietu ir izvietoti sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” taksofoni. Lēmumu par uzstādāmo taksofonu daudzumu pieņem minētā sabiedrība, rēķinoties ar savu iespēju gūt peļņu.

Līdz ar to Tieslietu ministrija uzskata, ka apstrīdētajās normās ietvertais ierobežojums ir sociāli nepieciešams un samērīgs un tās atbilst Satversmes 96. pantam.

5. Pieaicinātā persona – Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – Tiesībsargs) – uzskata, ka apstrīdētās normas nav pretrunā ar Satversmes

96. pantu. Tiesībsarga argumenti, ar kuriem tiek pamatots šāds viedoklis, ir līdzīgi Saeimas argumentiem.

Tiesībsargs papildus norāda, ka apstrīdētajās normās noteiktais sarunu skaits uzskatāms par tiesību uz privāto dzīvi samērīgu ierobežojumu. Nepieciešamība gādāt par ieslodzījuma vietas režīmu un nepieciešamība kontrolēt ieslodzīto personu telefonsarunas var būt par pamatojumu tam, lai noteiktu apstrīdētajās normās ietverto ierobežojumu.

Tiesībsargs uzsver, ka ieslodzītajiem tiek nodrošinātas arī citādas iespējas sazināties ar personām, kuras neatrodas ieslodzījuma vietā, piemēram, tiesības uz satikšanos vai tiesības sūtīt vēstules un telegrammas. Nosakot attiecīgā periodā pieļaujamo telefonsarunu skaitu, tiek ņemtas vērā visu ieslodzīto tiesības izmantot telefoniskas saziņas līdzekļus, kā arī tas, lai kopējais šim nolūkam atvēlētais laiks atbilstoši soda izciešanas režīma pakāpei tiktu samērīgi sadalīts starp ieslodzītajiem.

6. Pieaicinātā persona – tiesību zinātņu doktors, Latvijas Policijas akadēmijas asociētais profesors Vitolds Zahars – norāda, ka apstrīdētajās normās noteikts tiesību uz privāto dzīvi ierobežojums. Šis ierobežojums esot saistīts gan ar ieslodzījuma vietu materiālajām un cilvēkresursu iespējām, gan ar sabiedrības drošības un citu personu tiesību aizsardzības aspektiem.

Apstrīdētajās normās noteiktais saziņas veids esot tikai viens no visiem iespējamajiem veidiem, kādos ieslodzītie var sazināties ar personām, kuras neatrodas brīvības atņemšanas vietā. Runājot par citiem saziņas veidiem, varot minēt, piemēram, notiesātās personas tiesības saņemt 12 sūtījumus un pienesumus gadā, nosūtīt un saņemt vēstules un telegrammas bez skaita ierobežojuma, rakstīt iesniegumus valsts iestādēm, sabiedriskajām organizācijām un amatpersonām, lietot personisko televizoru un radiouztvērēju, izmantot četras ilgstošas satikšanās gadā un apmeklēt cietuma kapelāna vadītos dievkalpojumus.

Ieslodzījuma vietu prakse attiecībā uz pamudinājumu, tajā skaitā papildu telefonsarunu piešķiršanu, liecinot, ka brīvības atņemšanas iestāžu personāls rūpējas par to, lai mazinātu ieslodzījuma nelabvēlīgo ietekmi uz notiesātajām personām.

V. Zahars secina, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 96. pantam.

7. Pieaicinātā persona – **Ieslodzījuma vietu pārvalde** – informē tiesu, ka cietumos atkāpes no Kodeksā noteiktā telefonsarunu skaita mēnesī tiekot pieļautas, ja notiesātais saņēmis informāciju par tuva radnieka nāvi, nelaimes gadījumu vai slimību. Arī ieslodzījuma vietas vadība varot būt iniciatore papildu telefonsarunu piešķiršanai notiesātās personas radnieku informēšanas nolūkos, ja ieslodzījuma vietā izsludināta karantīna un tiek atceltas ilgstošās tikšanās vai ja uzsākta tiesvedība par notiesātās personas pirmstermiņa atbrīvošanu. Papildu telefonsarunas varot tikt piešķirtas arī kā pamudinājums.

Papildu telefonsarunu piešķiršanas gadījumu skaits cietumos esot apmēram šāds: Centrālcietumā – četras līdz piecas reizes, Ilģuciema cietumā – deviņdesmit sešas līdz simt divdesmit reizes, Liepājas cietumā – divpadsmit līdz divdesmit četras reizes un Jēkabpils cietumā – divas līdz četras reizes gadā.

Telefona aparāti esot izvietoti telpās, kurās notiesātie patstāvīgi nevarot iekļūt, un līdz ar to sarunas notiekot ieslodzījuma vietas amatpersonas klātbūtnē. Minētā klātbūtne esot saistīta nevis ar telefonsarunas satura kontroli, bet gan ar uzraudzības funkcijas veikšanu, piemēram, lai netiktu bojāts taksofons.

Taksofonu izvietojums un skaits esot pakārtots ieslodzījuma vietu infrastruktūras īpatnībām, turklāt brīvības atņemšanas iestādēm esot jānodrošina, ka tiek izpildīti sakaru operatoru nosacījumi taksofonu izvietošanai un uzturēšanai. Šo nosacījumu ievērošana saistīta ar nepieciešamību amatpersonai pavadīt ieslodzīto līdz taksofonam. Lai nodrošinātu ieslodzītajām personām iespēju biežāk tikt pie telefonsarunām,

būtu nepieciešams palielināt ieslodzījuma vietu amatpersonu skaitu – vidēji par trim cilvēkiem katrā ieslodzījuma vietā.

Ieslodzījuma vietu pārvalde arī norāda, ka pirms sakaru tīkla ierīkošanas operators izvērtē visus ar peļņas gūšanu saistītos riskus. Līdz ar to neesot izslēgts, ka no operatora viedokļa peļņas apjoms, kuru var nodrošināt ieslodzījuma vietas, ir nepietiekams.

Secinājumu daļa

8. Satversmes 96. pants noteic: „Ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību.” No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz izvērtēt apstrīdēto normu satversmību tiktāl, ciktāl tās skar Satversmes 96. pantā noteiktās pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību. Lietā netiek apstrīdēta normu atbilstība personas pamattiesībām uz mājokļa vai korespondences neaizskaramību, un līdz ar to Satversmes tiesai nav pamata vērtēt apstrīdētās normas šādā aspektā.

Interpretējot Satversmes 96. pantā garantētās tiesības uz privāto dzīvi, Satversmes tiesa ir atzinusi, ka šīs tiesības skar dažādus aspektus. Tās aizsargā indivīda fizisko un garīgo integritāti, godu un cieņu, vārdu un identitāti, personas datus. Tiesības uz privāto dzīvi nozīmē, ka indivīdam ir tiesības uz savu privāto telpu, tiesības dzīvot pēc sava prāta, saskaņā ar savu būtību un vēlmēm attīstīt un pilnveidot savu personību, iespējami minimāli ciešot no valsts vai citu personu iejaukšanās. Šīs tiesības ietver indivīda tiesības būt atšķirīgam, saglabāt un attīstīt īpašības un spējas, kas viņu atšķir no citiem cilvēkiem un individualizē. Valstij indivīda tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību ir maksimāli jāievēro un jāaizsargā, un iejaukšanās attaisnojama tikai stingri noteiktos gadījumos, kad to prasa īpaši svarīgas sabiedrības intereses (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 26. janvāra sprieduma lietā Nr. 2004–17–01 10. un 14.3. punktu*).

9. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētajās normās ir ietverts Satversmes 96. pantā noteikto pamattiesību ierobežojums. Arī no Saeimas atbildes raksta izriet, ka tās paredz pamattiesību ierobežojumu.

Satversmes tiesas praksē jau ir atzīts, ka arī pamattiesību jomā valstij ir trīskāršs pienākums: gan ievērot, gan aizsargāt, gan arī nodrošināt personas tiesības. Lai valsts rīkotos saskaņā ar cilvēktiesībām, tai jāizpilda virkne pienākumu – gan pasīvie, piemēram, neiejaukšanās personas tiesībās, gan aktīvie, piemēram, nodrošinot personas individuālo vajadzību apmierināšanu (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-23-01 7. punktu*). Šajā gadījumā, ievērojot katru pamattiesību atšķirīgo saturu, izvērtējams tas, vai valsts ar savu pozitīvo rīcību spēj nodrošināt personai no konkrētām pamattiesībām izrietošo individuālo vajadzību apmierināšanu. Līdz ar to, ņemot vērā valsts atšķirīgo pienākumu katru pamattiesību kontekstā, atšķiras arī valstij piešķiramā rīcības brīvība un attiecīgi – konstitucionālās tiesas kontroles tiesību apjoms.

No tiesībām uz privāto dzīvi izriet valsts pienākums palīdzēt personai ieslodzījuma laikā uzturēt attiecības ar tai tuviem cilvēkiem. Tā kā ieslodzījuma dēļ personas iespējas uzturēt kontaktus ar citām personām samazinās un līdz ar to apcietinātais var atsvešināties no saviem ģimenes locekļiem, valstij ir jācenšas, cik vien tas iespējams, mazināt šādas ieslodzījuma negatīvās sekas. No Satversmes 96. panta izriet ne tikai valsts pienākums atturēties no iejaukšanās privātajā dzīvē, bet arī valsts pienākums veikt šo tiesību nodrošināšanai nepieciešamās darbības (*sk. Satversmes tiesas 2009. gada 23. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2008-42-01 10. punktu*).

10. Noskaidrojot Satversmē noteikto pamattiesību saturu, jāņem vērā arī Latvijas starptautiskās saistības cilvēktiesību jomā. Starptautiskās cilvēktiesību normas un to piemērošanas prakse konstitucionālo tiesību līmenī kalpo par interpretācijas līdzekli pamattiesību un tiesiskas valsts principu satura un apjoma noteikšanai, ciktāl tas nenoved pie Satversmē ietvērto pamattiesību sašaurināšanas. Valsts pienākums ņemt vērā savas starptautiskās saistības

cilvēktiesību jomā izriet no Satversmes 89. panta, kas noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Šis pants skaidri norāda uz to, ka konstitucionālā likumdevēja mērķis bija panākt Satversmē ietvertu cilvēktiesību normu harmoniju ar starptautiskajām cilvēktiesību normām (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 9. maija sprieduma lietā Nr. 2007-24-01 11. punktu*).

10.1. Tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību citastarp ir garantētas Konvencijas 8. pantā. Šīs Latvijas Republikai saistošās starptautiskās normas mērķis visupirms ir aizsargāt indivīdu pret nepamatotu valsts iejaukšanos, tomēr šis pants uzliek valstij ne tikai pienākumu atturēties no iejaukšanās personas privātajā dzīvē. Papildus šim negatīvajam pienākumam valstij ir arī pozitīvs pienākums veikt nepieciešamās darbības šo tiesību nodrošināšanai (*sk. ECT spriedumu lietā: Biriuk v. Lithuania, judgment of 25 November 2008, application no. 23373/03, para 35*).

Tāpat arī Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17. panta pirmā daļa noteic, ka nav pieļaujams patvarīgi vai nelikumīgi iejaukties kāda cilvēka privātajā vai ģimenes dzīvē, apdraudēt viņa dzīvokļa neaizskaramību, viņa korespondences noslēpumu vai viņa godu un reputāciju. Arī šī Latvijas Republikai saistošā starptautisko tiesību norma ne vien paredz negatīvu valsts pienākumu, bet arī uzliek tai par pienākumu nodrošināt šo tiesību īstenošanu. Īpašs pienākums valstij attiecīgo tiesību nodrošināšanā ir pret personām, kuras atrodas ieslodzījumā. Kā klasisks piemērs minams valsts pozitīvais pienākums nodrošināt notiesātajām un ieslodzītajām personām tiesības uz korespondenci, kā arī tiesības sazināties ar ārpusauli (*sk.: Nowak M. U.N. Covenant of Civil and Political Rights. CCPR Commentary. 2nd revised edition: Norbert Paul Engel Verlag, e.K., 2005, p.380*).

Tomēr, lemjot par saviem pozitīvajiem pienākumiem, valstij ir piešķirama noteikta rīcības brīvība, proti, šie pozitīvie pienākumi ir vērtējami Konvencijas 8. panta otrajā daļā noteikto mērķu kontekstā, un ar to palīdzību ir

jāsasniedz taisnīgs līdzsvars starp sabiedrības un privātpersonas interesēm (*sk., piemēram, ECT spriedumus lietās: Lopez Ostra v. Spain, judgment of 9 December 1994, Series A no. 303-C, p. 54, para 51 un Giacomelli v. Italy, judgments of 2 November 2006, para 78*).

Tāpat ir jāņem vērā, ka būtībā izšķirošas nozīmes nav arī tam, vai normās noteiktais ir vērtējams kā ierobežojums vai tieši pretēji – kā valsts pozitīvais pienākums. Izšķirošais apstāklis jebkurā gadījumā ir tas, vai konkrētajā situācijā tiek sasniegts taisnīgs līdzsvars starp sabiedrības interesēm, no vienas puses, un attiecīgas personas interesēm, no otras puses (*sk. ECT spriedumu lietā Dickson v. the United Kingdom, judgment of 4 December 2007, application no. 44362, para 71*).

ECT sakarā ar ieslodzīto tiesībām uz telefonsarunām ir atzinusi, ka Konvencijas 8. pantu nevar interpretēt tādējādi, ka tas garantētu ieslodzītajiem tiesības zvanīt pa telefonu, jo īpaši gadījumos, kad ir pieejamas un piemērotas citas saziņas iespējas, piemēram, izmantojot korespondenci. Savukārt tad, ja cietuma administrācija ir nodrošinājusi telefonsarunu iespējas, tā ir tiesīga, ņemot vērā saprātīgus cietuma dzīves nosacījumus, tās pakļaut likumīgiem ierobežojumiem, piemēram, gādājot par telefonsakaru iekārtu pieejamību visiem ieslodzītajiem vai arī novēršot nekārtības vai noziegumus (*sk. ECT spriedumu lietā A.B. v. the Netherlands, application no. 37328/97, judgment of 29 January 2002, paras 92,93*).

10.2. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Eiropas Cietumu noteikumi tika pieņemti, lai Eiropas Padomes dalībvalstis savos likumos un praksē vadītos no tajos ietvertajiem principiem. Lai gan šo noteikumu statuss nav juridiski saistošs, tomēr tajos ietvertais regulējums atzīstams par avotu ar izteikti rekomendējošu, bet vienlaikus arī pietiekami autoritatīvu raksturu, kas valstij iesaka konkrētas problēmas risināšanā izvēlēties optimālo rīcības modeli (*sk. Satversmes tiesas 2001. gada 19. decembra sprieduma lietā Nr. 2001-05-03 secinājumu daļas 6. punktu, 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr.*

2005-02-0106 16. punktu un 2006. gada 6. jūnija sprieduma lietā Nr. 2005-25-01 22. punktu).

Eiropas Cietumu noteikumu 24.1. punkts paredz, ka ieslodzītajām personām jāļauj satīties ar ģimenes locekļiem un citām personām, kā arī ar sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem un sazināties ar šīm personām, cik bieži vien tas iespējams, – sarakstoties, izmantojot telefonsarunas vai arī citus saziņas veidus.

Vienlaikus Eiropas Cietumu noteikumu 24.2. punkts paredz iespējamās šāda valsts pienākuma īstenošanas robežas, nosakot, ka sazināšanos un apmeklējumus var pakļaut zināmiem nosacījumiem un uzraudzībai, kas nepieciešama, lai turpinātu izmeklēšanu krimināllietā, nodrošinātu ieslodzījuma vietā kārtību, drošību un aizsardzību, novērstu noziedzīgus nodarījumus un aizsargātu noziegumu upurus. Savukārt noteiktajiem ierobežojumiem ir jāpieļauj vismaz pieņemams kontaktēšanās minimums.

Līdz ar to Satversmes tiesai jāizvērtē tas, vai valsts, paredzot Pieteikuma iesniedzējam apstrīdētajās normās noteiktās tiesības, ir izpildījusi no Satversmes 96. pantā izrietošo pozitīvo pienākumu un nav, piemēram, patvaļīgi noteikusi telefonsarunu skaitu. Proti, Satversmes tiesai nepieciešams izvērtēt, vai šādam apstrīdētajās normās noteiktajam telefonsarunu skaitam ir saprātīgs pamatojums un vai noteiktais telefonsarunu skaits kā tāds ir uzskatāms par adekvātu, lai valsts būtu izpildījusi savu pozitīvo pienākumu.

11. Saeima norāda, ka apstrīdētajās normās ietvertais ierobežojums jāvērtē kontekstā ar citām saziņas iespējām, kas notiesātajām personām tiek nodrošinātas ieslodzījuma vietās. Saskaņā ar Kodeksa 44., 47., 49., 50. un 50.⁴ pantu notiesātajiem, kuri sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējā pakāpē, esot tiesības saņemt 12 sūtījumus vai pienesumus gadā, nosūtīt un saņemt vēstules un telegrammas bez skaita ierobežojumiem, rakstīt iesniegumus valsts iestādēm, sabiedriskajām organizācijām un amatpersonām, lietot personisko televizoru un tranzistoru radiouztvērēju, izmantot gadā četras

ilgstošas satikšanās. Līdzīgu viedokli pauž arī pieaicinātās personas: Tieslietu ministrija, Tiesībsargs un V. Zahars (*sk. lietas materiālu 41., 42., 45. un 46. lpp.*).

Arī ECT attiecībā uz ieslodzīto tiesībām lietot telefona aparātus ir atzinusi, ka viņu tiesības uz telefonsarunām vērtējamā kopsakarā ar citām saziņas iespējām, ciktāl tās ir pieejamas un piemērotas (*sk. ECT spriedumu lietā A.B. v. the Netherlands, application Nr. 37328/97, judgment of 29 January 2002, para 92*).

Tāpat no Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17. pantā noteiktā valsts pienākuma secināms, ka ieslodzītajām personām piešķirtās iespējas sazināties ar ārpusauli, piemēram, telefonsarunas, ir vērtējamā kopsakarā ar citām pieejamām saziņas iespējām un šī saziņa var tikt īstenota, ievērojot nepieciešamo pārraudzību (*sk.: Nowak, p.401; Views of the Human Rights Committee, Angel Estrella v. Uruguay, Communication No. 74/1980, para 9.2*).

Satversmes tiesa kopumā piekrīt Saeimas argumentam, ka apstrīdētajās normās noteiktais telefonsarunu skaits jāvērtē kopsakarā ar citām saziņas iespējām, kas notiesātajām personām ieslodzījuma vietās ir pieejamas. Tomēr Satversmes tiesa nevar piekrist Saeimas sniegtajam saziņas iespēju uzskaitījumam, kura kontekstā būtu vērtējams apstrīdētajās normās noteiktais telefonsarunu skaits. Visas Kodeksa 44., 47., 49., 50. un 50.⁴ pantā noteiktās notiesātā tiesības kā tādas nevar pielīdzināt telefonsarunai. Lai arī tās zināmā mērā nodrošina notiesātās personas iespējas sazināties ar ārpusauli, līdzīgas funkcijas kā telefonsaruna pilda tikai Kodeksa 49. panta pirmajā daļā noteiktās notiesāto personu tiesības nosūtīt un saņemt vēstules bez skaita ierobežojumiem un Kodeksa 50.⁴ panta astotās daļas 1. punktā noteiktās tiesības izmantot gadā četras ilgstošas satikšanās – no astoņām līdz sešpadsmit stundām – un sešas īslaicīgas satikšanās – no vienas stundas līdz divām stundām. Attiecībā uz notiesāto iespējām iegūt sev nepieciešamo informāciju, kas ir valsts vai pašvaldību iestāžu rīcībā, atsevišķas tiesības paredzētas arī

Kodeksa 50. pantā. Līdz ar to minētās tiesības vērtējamas atšķirīgi no pārējām Kodeksa 44., 47. un 50.⁴ pantā noteiktajām notiesātās personas tiesībām. Vienlaikus norādāms, ka Kodeksa 49. panta pirmajā daļā noteikto telegrammu nosūtīšanu tehnisku iemeslu dēļ vairs nav iespējams nodrošināt.

Satversmes tiesa uzskata, ka, vērtējot Kodeksa 49. panta pirmajā daļā un Kodeksa 50.⁴ panta astotās daļas 1. punktā noteiktās tiesības kopsakarā ar apstrīdētajās normās noteikto, nav pamata izdarīt tādu secinājumu, ka valsts nebūtu izpildījusi savu pozitīvo pienākumu. Notiesātajām personām Kodekss papildus telefonsarunām piešķir arī citas iespējas sazināties ar brīvībā esošām personām. Ne no pieteikuma, ne no lietā esošajiem materiāliem nav gūstams apstiprinājums tam, ka Pieteikuma iesniedzējs nebūtu varējis izmantot citas likumā noteiktās saziņas iespējas, izņemot tiesības nosūtīt telegrammas, vai arī tam, ka šīs citas saziņas iespējas būtu apgrūtinātas. Pie tam ieslodzītajām personām ir iespēja prasīt papildu telefonsarunas gadījumos, kad radušies īpaši apstākļi, kas saistīti, piemēram, ar radnieka nāvi, veselības problēmām, vai citos līdzīgos gadījumos (*sk. Ieslodzījuma vietu pārvaldes un Tieslietu ministrijas sniegto viedokli lietas materiālu 35., 42. un 43. lpp.*).

Vērā ņemama ir arī Saeimas, Tieslietu ministrijas un Ieslodzījuma vietu pārvaldes sniegtā informācija, ka izņēmuma gadījumos notiesātajām personām tiek piešķirtas arī papildu telefonsarunas, kuru iniciators var būt gan pats ieslodzītais, gan arī – atsevišķos gadījumos – ieslodzījuma vietas vadība. Šāda prakse ļauj nodrošināt saziņas iespējas arī tad, kad notiesātā persona jau izmantojusi likumā noteikto telefonsarunu skaitu. Arī Pieteikuma iesniedzējs atzīst, ka viņam tika piešķirtas tiesības uz papildu telefonsarunu kā alternatīvu telegrammas nosūtīšanai (*sk. lietas materiālu 75. lpp.*).

Tāpat nozīmīgs ir apstāklis, ka notiesātajai personai atbilstoši Kodeksa 68. panta pirmās daļas 2. punktam kā pamudinājumu var piešķirt tiesības izmantot papildus ne vairāk kā sešas telefonsarunas gadā. No Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2008. gada publiskā pārskata redzams, ka pagājušajā gadā kā pamudinājums piešķirta 501 telefonsaruna (*sk. Tieslietu ministrijas*

Ņemot vērā minēto, Satversmes tiesai jānoskaidro, vai notiesātajai personai, kura pildījusi tai likumos noteiktos pienākumus, likumdevējs apstrīdētajās normās ir noteicis tiesības uz pietiekamu telefonsarunu skaitu.

12. Kodeksā atšķirīgi ir regulēts jautājums par notiesāto personu tiesībām izmantot telefonsarunas. Minētās tiesības atšķiras atkarībā no soda izpildes režīma un tā pakāpes. Tā, piemēram, atbilstoši Kodeksa 54.⁴ panta septītās daļas 4. punktam notiesātajiem, kuri sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē, ir tiesības izmantot trīs telefonsarunas mēnesī. Atbilstoši Kodeksa 54.⁴ panta astotās daļas 4. punktam notiesātajiem, kuri sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējā pakāpē, ir tiesības izmantot divas telefonsarunas mēnesī. Savukārt atbilstoši Kodeksa 54.⁴ panta devītās daļas 4. punktam notiesātajiem, kuri sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, ir tiesības izmantot vienu telefonsarunu mēnesī.

Līdz ar to atšķirīgās tiesības izmantot noteiktu telefonsarunu skaitu mēnesī atspoguļo soda progresīvo izpildi. Saskaņā ar Kodeksa 50.¹ pantu soda progresīvā izpilde pamatojas uz notiesāto diferenciaciju atkarībā no katras brīvības atņemšanas iestādes veida un režīma, kā arī notiesāto pārvietošanu no viena veida cietuma uz cita veida cietumu, ņemot vērā izciestā soda daļu un notiesātā uzvedību. Soda progresīvās izpildes mērķis ir panākt soda izciešanas režīma atbilstību notiesātā uzvedībai un resocializācijas pakāpei, kā arī viņa optimālu iekļaušanos sabiedrībā pēc atbrīvošanas. Soda progresīvās izpildes sistēmai ir pakļauti visi notiesātie, kas atrodas slēgtajos un daļēji slēgtajos cietumos, neatkarīgi no piesprietā soda ilguma. Tādējādi Satversmes tiesai, izvērtējot apstrīdēto normu atbilstību Satversmei, jāņem vērā tiesiskā regulējuma sistēmiskums.

13. Saeima apstrīdētajās normās noteikto telefonsarunu skaitu pamato ar nepieciešamību kontrolēt telefonsarunu saturu, ierobežoto taksofonu skaitu, kā arī pienākumu gādāt par ieslodzījuma vietas režīmu un taksofonu saglabāšanu.

13.1. Nepieciešamību kontrolēt telefonsarunu saturu paredz Kodeksa 49. panta septītā daļa, kas noteic, ka telefonsarunas, izņemot telefonsarunas ar advokātu, tiek kontrolētas. Arī Eiropas Cietumu noteikumu 24.2. punkts *expressis verbis* pieļauj ieslodzīto personu saziņas tiesību ierobežojumus, ciktāl tie nepieciešami, lai turpinātu izmeklēšanu krimināllietā, nodrošinātu ieslodzījuma vietas kārtību, drošību un aizsardzību, novērstu noziedzīgus nodarījumus un aizsargātu noziegumu upurus. Arī Tiesībsargs savā atzinumā norāda, ka šāda kontrole ir nepieciešama, lai nodrošinātu kārtību un novērstu noziegumu plānošanu (*sk. lietas materiālu 45. lpp.*).

Satversmes tiesa atzīst, ka likumā noteiktais pienākums kontrolēt telefonsarunu saturu, ciktāl tā izpilde ir individuāli pamatota un nepieciešama, neapšaubāmi paredz arī nepieciešamību pēc noteiktiem resursiem, piemēram, atbilstošas infrastruktūras izveidošanai. Tomēr, ievērojot Tieslietu ministrijas un Ieslodzījuma vietu pārvaldes norādīto, persona, kura notiesāto pavada līdz taksofonam, praksē nevis īsteno telefonsarunu kontroli, bet galvenokārt uzrauga to, lai tiktu ievērota kārtība ieslodzījuma vietā.

13.2. No Saeimas sniegtās informācijas, kā arī lietas materiāliem izriet, ka lēmumu par taksofonu uzstādīšanu pieņem telekomunikāciju operators, ņemot vērā savas iespējas gūt peļņu.

Satversmes tiesa norāda, ka visupirms tas ir likumdevēja pienākums – izstrādāt, izvērtēt un pieņemt tiesisko regulējumu, kas skar personas pamattiesību īstenošanu. Privātpersonas apsvērumi nedrīkstētu ietekmēt Saeimas tiesības un pienākumu pašai lemt par tādu tiesisko regulējumu, kas skar citu privātpersonu pamattiesību aizsardzību, īstenošanu vai nodrošināšanu.

No Tieslietu ministrijas un Ieslodzījuma vietu pārvaldes sniegtās informācijas secināms, ka viens no galvenajiem apsvērumiem, kas licis

izšķirties par apstrīdētajās normās noteikto telefonsarunu skaitu, ir tas, ka ieslodzījuma vietās nepieciešams nodrošināt notiesātās personas pavadīšanu līdz taksofonam. Turklāt ieslodzījuma vietas amatpersonai telefonsarunas laikā vajag uzraudzīt, vai netiek bojāts, piemēram, taksofons vai ieslodzījuma vietas inventārs.

Satversmes tiesai nav pamata apšaubīt pastāvošo kārtību attiecībā uz ieslodzījuma vietas amatpersonas pienākumu pavadīt ieslodzīto personu līdz taksofona aparātam. Šis pienākums var tikt pamatots ar kārtības un drošības apsvērumiem, kas jāņem vērā ieslodzījuma vietās. Arī Tiesībsargs atzīst šādas prasības pamatotību, norādot, ka noteiktās uzraudzības mērķis ir nodrošināt kārtības uzturēšanu ieslodzījuma vietās (*sk. lietas materiālu 45. lpp.*).

Ieslodzījuma vietu pārvalde ir sniegusi informāciju, ka vienā no cietumiem izmēģinājuma kārtā pārnēsājami taksofoni uz noteiktu laiku tika izvietoti kamerās, tomēr ieslodzītajiem bijuši iebildumi pret to, ka sarunas ar tuviniekiem notiek citu ieslodzīto klātbūtnē. Tāpēc no šāda alternatīva risinājuma nācies atteikties (*sk. lietas materiālu 36. lpp.*).

Nosakot lielāku telefonsarunu skaitu, jāreķinās ar to, ka proporcionāli pieaugs arī minētās uzraudzības funkcijas īstenošanai nepieciešamie papildu resursi. Ieslodzījuma vietu pārvalde norādījusi, ka šāds telefonsarunu skaita palielinājums izraisītu arī nepieciešamību pēc papildu darbiniekiem.

Apsvērumus par nepieciešamajiem papildu resursiem var atzīt par pamatotiem, ņemot vērā to apstākli, ka šajā gadījumā valsts izpilda pozitīvo pamattiesību īstenošanas pienākumu. Satversmes tiesa ir arī atzinusi, ka tiesiskais regulējums, kas attiecas uz apcietināto personu īslaicīgo tikšanos ilgumu, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt tikšanos kontroli, var tikt pamatots ar ieslodzījuma vietas rīcībā esošajiem resursiem (*sk. Satversmes tiesas 2009. gada 23. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2008-42-01 17.2. punktu*).

14. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka gadījumā, ja apstrīdētās normas netikšot atceltas, viņš arī turpmāk būšot spiests prettiesiski lietot mobilo

telefonu un tādējādi netikšot sasniegts kriminālsoda izpildes mērķis – ievērot likuma prasības.

Kodeksa 70. pantā noteikti disciplinārsoda veidi personām, kurām atņemta brīvība. Šā panta ceturtās daļas 9. punkts paredz, ka par rupju soda izciešanas režīma pārkāpumu slēgtajos un daļēji slēgtajos cietumos uzskatāma mobilā telefona, tā sastāvdaļu un SIM kartes lietošana un glabāšana.

No ieslodzījuma vietu 2008. gada publiskā pārskata redzams, ka ieslodzījuma vietās turētajām personām tika atsavināti 2557 mobilie telefoni un 3007 mobilo telefonu sastāvdaļas (SIM kartes). Minēto saziņas līdzekļu prettiesiska izmantošana ir viens no izplatītākajiem ieslodzījuma režīma pārkāpumiem (*sk. Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2008. gada publiskā pārskata 15. lpp. <http://www.ievp.gov.lv/?sadala=92>*).

Satversmes tiesa jau iepriekš ir norādījusi, ka notiesātajam soda izpildes režīma ietvaros tiek noteikti zināmi ierobežojumi, kas paredzēti Kodeksā un citos normatīvajos aktos. Brīvības atņemšana – personas piespiedu turēšana ieslodzījumā – ir soda veids, kas saistīts ar personas pamattiesību, galvenokārt tiesību uz brīvību, ierobežošanu. Notiesātais tiek izolēts no ierastās vides un dzīvesveida, sociālajiem kontaktiem. Ierobežojumi, kas noteikti sakarā ar brīvības atņemšanas soda izpildīšanu, rada notiesātajam fizisku un psiholoģisku slodzi un grūtības. Ja soda izciešanas laikā notiesātie pārkāpj brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumus, viņiem var uzlikt disciplinārsodus, no kuriem bargākais ir notiesātā ievietošana soda izolatorā. Arī ar disciplinārsodu saistītie tiesību ierobežojumi ir attaisnojami, ja vien tie ir samērīgi. Šādu papildu ierobežojumu mērķis ir nepieciešamība nodrošināt disciplīnu un kārtību brīvības atņemšanas iestādē (*sk. Satversmes tiesas 2006. gada 6. februāra sprieduma lietā Nr. 2005-17-01 6. punktu*).

Notiesātās personas tiesības uz privāto dzīvi neapšaubāmi atšķiras no brīvībā esošo personu tiesībām uz privāto dzīvi. Piemēram, arī attiecībā uz apcietinātajām personām Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tās nebauda tiesības uz

privāto dzīvi tādā pašā mērā kā personas, kas atrodas brīvībā (*sk. Satversmes tiesas 2009. gada 23. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2008-42-01 11. punktu*).

Satversmes tiesa atzīst, ka apstrīdētajās normās noteiktais telefonsarunu skaits, lai arī tas, pēc Pieteikuma iesniedzēja subjektīvā ieskata, nav pietiekams, nevar kalpot par attaisnojumu soda izciešanas režīma pārkāpšanai. Savukārt minētie pārkāpumi nevar būt par pamatu tam, lai Satversmes tiesa atceltu apstrīdētās normas. Ieslodzījuma vietās kārtības un drošības apsvērumiem piešķirama lielāka nozīme nekā ieslodzīto vēlmei runāt tik bieži pa telefonu, cik tie subjektīvi uzskata par nepieciešamu. Līdz ar to ieslodzījuma vietas administrācija ir tiesīga likumā noteiktajā kārtībā vērsties pret šādiem režīma pārkāpumiem.

15. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, risinot atsevišķus jautājumus Latvijas tiesību sistēmā, citu valstu tiesiskais regulējums nevar tikt piemērots tieši, izņemot likumā norādītos gadījumus. Salīdzinošo tiesību analīzē vienmēr jāņem vērā funkcionālais konteksts. Tas izriet no būtiskajām dažādu valstu tiesību sistēmu juridiskajām, sociālajām, politiskajām un vēsturiskajām atšķirībām. Tomēr konkrētas tiesiskas problēmas risinājumam funkcionāli līdzīgs citu valstu likuma regulējums var tikt piemērots netieši, piemēram, kā vadlīnijas vai arī konkrētas problēmas risinājuma indikators, vienmēr paturot prātā iespējamo atšķirīgo kontekstu (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-01-01 24.1. punktu*).

Iepazīstoties ar citu Eiropas valstu tiesisko regulējumu attiecībā uz notiesāto personu tiesībām lietot telefonu, secināms, ka pamatā līdzīgs ir aizliegums notiesātajām personām lietot mobilos telefonus, kā arī tas, ka telefonsarunu izmaksas, ar nelieliem izņēmumiem, tiek segtas no pašu notiesāto personu līdzekļiem. Dažās valstīs, piemēram, Čehijā, Horvātijā, Igaunijā, Polijā un Slovēnijā likums ieslodzīto personu tiesības uz telefonsarunām regulē vispārīgi, tieši nenosakot pieļaujamo sarunu skaitu un ilgumu (*sk., piemēram, Čehijas Ieslodzījuma sodu izpildes likuma 18. pantu, Horvātijas Brīvības atņemšanas sodu izpildes likuma 125. pantu, Igaunijas*

Ieslodzījuma likuma 28. un 29. pantu, Polijas Sodu izpildes kodeksa 90., 91., 105. un 247. pantu un Slovēnijas Kriminālsodu izpildes likuma 75. pantu). Citās valstīs telefonsarunu skaita vai ilguma ierobežojumi likumā ir noteikti tieši (*sk., piemēram, Lietuvas Sodu izpildes kodeksa 73., 74., 75. un 102. pantu un Slovākijas Kriminālsodu izpildes nosacījumu likuma 27. pantu*). Vienveidīgs regulējums šajā jautājumā nepastāv un tādējādi secināms, ka Eiropas valstīs netiek atzītas notiesāto personu tiesības uz neierobežotu telefonsarunu skaitu.

Nemot vērā minēto, Satversmes tiesa uzskata, ka valsts, apstrīdētajās normās nosakot notiesātajām personām atļaujamo telefonsarunu skaitu, nav pārkāpusi pienākumu, kas tai izriet no Satversmes 96. panta.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30. – 32. pantu, Satversmes tiesa

n o s p r i e d a:

atzīt Latvijas Sodu izpildes kodeksa 50.⁴ panta astotās daļas 4. punkta vārdus „divas” un „mēnesī” par atbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

G. Kūtris